

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou v právní věci

žalobce: **N. D.**
státní příslušnost: X
t. č. pobytem X
zastoupen ustanoveným advokátem JUDr. Štěpánem Pastorkem
se sídlem Přemyslovská 848/2, 130 00 Praha

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**
se sídlem Nad Štolou 936/3, P. O. BOX 21, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 3. 2023, č. j. OAM-1080/ZA-ZA11-D02-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 3. 2023, č. j. OAM-1080/ZA-ZA11-D02-2022, *se ruší* a věc *se vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci *se nepřiznává* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* náhrada nákladů řízení.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce, JUDr. Štěpánu Pastorkovi, advokátovi advokátní kanceláře PSH legal advokáti s. r. o., se sídlem Přemyslovská 848/2, 130 00 Praha, *se přiznává* odměna ve výši 8.228 Kč, kterou mu soud vyplatí do 30 dní od právní moci tohoto rozsudku na bankovní účet č. X.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. V této věci jde o přemístění žalobce, který v Česku požádal o mezinárodní ochranu, do Maďarska na základě nařízení Dublin III. Soud se zabýval zejména tím, zda žalovaný řádně

zdůvodnil, proč nevyužil diskreční oprávnění podle čl. 17 tohoto nařízení. A otázkou, zda předání žalobce do Maďarska nebrání systémové nedostatky.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Žalobce podal dne 11. 12. 2022 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný rozhodnutím ze dne 23. 3. 2023, č. j. OAM-1080/ZA-ZA11-D02-2022 („rozhodnutí žalovaného“), zastavil řízení o této žádosti podle § 25 písm. i) zákona o azylu. Posoudil ji v souladu s § 10a odst. 1 písm. b) zákona o azylu jako nepřipustnou. Příslušnost k jejímu posouzení má totiž podle nařízení Dublin III Maďarsko.
3. Z rozhodnutí žalovaného vyplývá, že žalobce vycestoval z Biškeku do Budapešti na základě schengenského víza vydaného Maďarskem. Hned ale odjel autobusem do Prahy. O mezinárodní ochranu žádá proto, že lidé z vlády obtěžovali jeho rodinu. Jeho manželka kvůli tomu spáchala sebevraždu. Cílem jeho cesty bylo od začátku Česko, které je mu duševně blízké. Nemá zde sice rodinu, ale líbí se mu tady. Časem by sem chtěl přivést i děti, aby zde studovaly. Žádá, aby jej Česko nepřemístilo do Maďarska.
4. Žalovaný dospěl k závěru, že příslušnost k posouzení žádosti žalobce o mezinárodní ochranu má v souladu s čl. 12 nařízení Dublin III Maďarsko. Žalobce byl totiž v době podání žádosti držitelem platného maďarského víza. Maďarsko svou příslušnost uznalo.
5. V rozhodnutí se žalovaný zabýval otázkou, zda v Maďarsku existují systémové nedostatky ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III. Dospěl k závěru, že ne. Vycházel z *Informace OAMP ze dne 29. 9. 2022, Maďarsko – Azylový systém* („Informace OAMP“), ze které je podle něj zřejmé, že maďarský systém je koherentní s českým a zároveň v souladu s normami Evropské unie.
6. Žalovaný na podkladě této zprávy popisuje průběh azylového řízení v Maďarsku. Mimo jiné uvádí, že od května 2020 musí potenciální žadatel nejprve podat tzv. prohlášení o úmyslu za účelem podání žádosti o azyl na maďarském velvyslanectví v Bělehradě nebo Kyjevě. Z výkladu a praxe odpovědného úřadu vyplývá, že žadatelé, kteří v minulosti nepodali žádost o udělení mezinárodní ochrany v Maďarsku, jsou po uskutečnění transferu vyzváni k prohlášení záměru podat žádost. Následně se zahájí řízení.
7. Ve vztahu k čl. 17 nařízení Dublin III žalovaný uvedl, že se žalobce nepotýká s žádným zdravotním omezením a neužívá pravidelně léky. Nepatří mezi zranitelné osoby. Z jeho výpovědi také plyne, že je samostatný a soběstačný, dokáže se orientovat na území cizího státu. Nevyjádřil ani žádné námitky vůči azylovému řízení v Maďarsku. V Česku nemá žádné rodinné vazby. Žalovaný proto nepřistoupil k využití diskrečního oprávnění.

III. Žaloba a její doplnění

8. Žalobce namítá, že rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné a nezákonné, protože neposoudil přiměřenost jeho dopadů do soukromého a rodinného života. Žalovaný postupoval formalisticky a v rozporu s nařízením Dublin III. Nijak se totiž nevěnoval azylovým důvodům žalobce a jeho rodiny. Zaměřil se pouze na skutečnost, že žalobce měl maďarské vízum. V Maďarsku však žalobce nemá žádné vazby. Naopak má zájem setrvat v Česku, kde nyní žije se svou přítelkyní. Zná zdejší kulturu a hodnoty. Plánuje se zapojit do pracovního procesu. Jeho vycestování by bylo nehospodárné.

9. Rozhodnutí žalovaného je taky vnitřně rozporné. Není z něj zřejmé, do které země má Česko žalobce předat, pokud žalovaný uvádí, že Francouzská republika má povinnost převzít žalobce na své území a posoudit jeho žádost o mezinárodní ochranu.
10. V závěru žaloby žalobce požádal soud o ustanovení advokáta. Tomuto návrhu soud vyhověl a ustanovenému zástupci stanovil lhůtu jednoho dne ode dne právní moci usnesení o jeho ustanovení k případnému doplnění žaloby. Ustanovený zástupce ve stanovené lhůtě žalobu doplnil.
11. Rozvedl, že ač přítelkyně není rodinným příslušníkem žalobce ve smyslu nařízení Dublin III, jejich vztah je skutečností, která má relevanci z pohledu čl. 17. Odůvodnění tohoto nařízení v bodu 17 uvádí, že každý členský stát by měl mít možnost odchýlit se od kritérií příslušnosti. Mimo jiné aby bylo možné sloučit rodinné příslušníky či jiné členy rodiny. Odůvodnění žalovaného je v tomto ohledu příliš zkratkovité. Opírá se o to, že žalobce nevyjádřil žádné podstatné námitky proti jeho předání do Maďarska. To ale není pravda. V řízení opakovaně uváděl, že do Maďarska nechce. O nedostacích maďarského azylového systému v té době nevěděl, proto je nemohl namítat. *Pokud by měl k dispozici účinnou právní pomoc již v průběhu správního řízení, své současné námitky vůči přemístění do Maďarska by vznesl mnohem dřív.* Žalovaný však přesto měl povinnost důkladně posoudit možnost postupu podle diskrečního ustanovení.
12. Z judikatury plyne, že neexistují pevné hranice případů, na které lze aplikovat čl. 17. Takovým případem může být, že cizinec měl k Česku dlouhodobý vztah, znal místní prostředí a měl zde přátelské vazby [rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 11. 2020, č. j. 33 Az 51/2020-39; ustanovený zástupce chybně uvedl, že jde o rozsudek Krajského soudu v Ostravě, ale soud ve vyhledávači judikatury dohledal, že jde ve skutečnosti o zdejší rozsudek]. Také Nejvyšší správní soud uvádí, že právo členského státu atrahovat si příslušnost k posouzení žádosti plynoucí z čl. 17 znamená povinnost hledat racionální řešení přiměřená konkrétním okolnostem. V případech hodných zvláštního zřetele je na místě učinit úvahu o (ne)aplikaci daného ustanovení. Snaha žalobce požádat o mezinárodní ochranu v Česku jistě není projevem tzv. „asylum shopping“, kterému má nařízení bránit. Maďarské vízum si žalobce vyřídil pouze proto, že české získat nemohl.
13. Žalobce odkazuje i na nedávný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2023, č. j. 5 Azs 24/2023-23, ve kterém šlo o skutkově podobný případ žadatelky z Ruska, která přijela do EU na základě španělského víza. Nejvyšší správní soud uvedl, že nevyužití diskrečního oprávnění je nutné řádně odůvodnit, pokud o něj žadatel požádal. Dodal, že „[p]okud právní předpis pro určité správní uvážení nestanoví žádná jeho kritéria, neznamená to, že se jedná o absolutní správní uvážení, neboť takové je v moderním právním státě vyloučeno. Každé správní uvážení má meze vyplývající v první řadě z ústavních principů zákazu libovůle, principu rovnosti, zákazu diskriminace, příkazu zachovávat lidskou důstojnost, principu proporcionality atp., přičemž dodržení těchto mezí soudnímu přezkumu podléhá.“ Žalovaný řádně nezdůvodnil, proč nepřistoupil k využití diskrečního oprávnění.
14. V doplnění žaloby žalobce také nově namítl, že jeho předání do Maďarska brání systémové nedostatky, v jejichž důsledku by hrozilo, že se jeho žádosti o mezinárodní ochranu v Maďarsku nedostane řádného posouzení. Závěr žalovaného o tom, že maďarský systém je souladný s českým a neodporuje unijnímu právu, neodpovídá skutečnosti. Není jasné, z čeho žalovaný dovozuje, že státní moc v Maďarsku dodržuje právní předpisy i lidská práva a

dokáže zajistit jejich dodržování i ze strany nestátních subjektů. Maďarský azylový systém ve skutečnosti trpí významnými nedostatky.

15. Z *Informace OAMP* vyplývá, že za rok 2021 proběhl pouze jeden transfer žadatele do Maďarska (z celkových 1 400 žádostí). Kromě toho z této informace plyne, že neexistuje možnost odvolání proti rozhodnutí o žádosti ve druhém stupni. Navíc lhůty pro podání žaloby jsou extrémně krátké. Kvůli tomu je pak v praxi velmi obtížné zajistit si právní pomoc. Žadatelé nedostávají kapesné, nemají právo pracovat, dochází k omezení jejich přístupu ke vzdělání. V průběhu řízení jsou žadatelé prakticky omezeni na svobodě.
16. Žalobce odkázal na zprávu *Human Rights Watch*, ze které vyplývá, že v roce 2021 došlo v Maďarsku k výraznému poklesu žádostí o mezinárodní ochranu kvůli uzavření hranic. Docházelo k násilnému stěhování žadatelů z Maďarska do Srbska. Evropský soud pro lidská práva shledal vůči Maďarsku porušení zákazu kolektivního vyhoštění. Německý správní soud v Mnichově v červnu 2022 zakázal transfery žadatelů do Maďarska právě z důvodů přetrvávajících systémových nedostatků, které jsou tak intenzivní, že nelze očekávat jejich nápravu v dohledné budoucnosti.
17. Vycestování žalobce by představovalo nepřiměřený zásah do jeho práv. Využití diskrečního oprávnění se s ohledem na nutnost respektovat právo žalobce na ochranu jeho soukromého a rodinného života podle čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech jeví jako vhodné.

IV. Vyjádření žalovaného k žalobě a k jejímu doplnění

18. Příslušnost Maďarska k posouzení azylové žádosti žalobce žalovaný určil podle čl. 12 nařízení Dublin III. Maďarsko má v souladu s nařízením Dublin III povinnost objektivně a nestranně posoudit žádost žalobce o mezinárodní ochranu. Žalovaný se zabýval otázkou systémových nedostatků v Maďarsku, které ale neshledal. Zdůvodnil také, proč nepostupoval v souladu s čl. 17 nařízení.
19. Na narušení soukromého a rodinného života žalobce poprvé poukazuje až v žalobě. Žalobce je svéprávný, zdravý a praceschopný. V Česku nemá žádné rodinné příslušníky. Není zde proto jediný důvod k využití diskrečního oprávnění. Tím, že žalobce přijel do Česka na základě maďarského víza, obchází českou vízovou politiku. Proti maďarskému azylovému řízení žalobce neměl žádné námitky. Že zde chce zůstat, protože v Maďarsku nikoho nezná, není důvodem k tomu, aby Česko převzalo odpovědnost za posouzení jeho žádosti.
20. To, že rozhodnutí na jednom místě uvádí, že žalobce má být předán do Francie, je pouze chybou v psaní, která nemá žádný vliv na zákonnost rozhodnutí nebo jeho přezkoumatelnost. Z výroku rozhodnutí i z jeho odůvodnění je zcela zřejmé, že žalobce má být předán do Maďarska.
21. K doplnění žaloby žalovaný uvedl, že je pouze obecné a neobsahuje žádné konkrétní žalobní body týkající se skutečností, které žalobce tvrdil ve správním řízení. Tvrzení žalobce, že neměl k dispozici právní pomoc, neodpovídá skutečnosti. V azylových zařízeních je k dispozici právní poradenství a žalobce o tom dostal poučení.
22. K dřívějšímu pozastavení dublinských transferů do Maďarska žalovaný uvedl, že se to týkalo situace v roce 2015 a souviselo to s uprchlickou krizí. To již dnes není aktuální. Žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2020, č. j. 3 Azs 100/2018-29, ve kterém soud uvedl, že z jeho judikatury týkající se dublinských transferů do Maďarska pouze plyne povinnost pro správní orgány, resp. soudy v každém konkrétním případě k

okamžiku rozhodování pečlivě vážit možnost předání žadatele do příslušného státu posoudit s ohledem na konkrétní tvrzení vztahující se k situaci žadatele a konkrétním vytýkaným nedostatkům azylového systému tohoto státu. V žádném případě z nich nelze dovodit apriorní zákaz předávání žadatelů o mezinárodní ochranu do Maďarska v dublinském řízení, respektive že by každé předání žadatele o mezinárodní ochranu do Maďarska bylo nezákonné. Požadavek plynoucí z judikatury na individuální posouzení každé žádosti žalovaný splnil.

23. Žalovaný dále cituje judikaturu Nejvyššího správního soudu týkající se aplikace diskrečního oprávnění podle čl. 17 nařízení Dublin III. Z ní plyne, že v případech hodných zvláštního zřetele má správní orgán povinnost řádně zdůvodnit, proč se rozhodl toto oprávnění nevyužít. V opačném případě je jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné. Žalovaný se otázkou použití čl. 17 nařízení Dublin III zabýval. Konstatoval, že žalobce neužívá léky, není zranitelnou osobou, je samostatný a dokáže se orientovat v cizím kulturním prostředí. Proti pobytu v Maďarsku neměl žádné konkrétní výtky. Až v žalobě tvrdí, že má českou přítelkyni. Vycestování žalobce do Maďarska však neznemožní jejich vzájemný kontakt. Nezaloží proto nepřiměřený zásah do žalobcova soukromého a rodinného života. Podle praxe maďarských orgánů žalobce bude mít možnost podat žádost o mezinárodní ochranu.
24. Žalovaný odkázal na rozsudek Soudního dvora ze dne 23. 1. 2019, *M. A. a další*, C-661/17, který se týkal výkladu čl. 17 v situaci, ve které šlo o nezletilé dítě. Soudní dvůr zde poukázal na širokou diskreční pravomoc členských států při definování podmínek, za jakých si přejí využít své diskreční oprávnění. Ani nutnost respektovat nejlepší zájem dítěte nemůže podle Soudního dvora založit povinnost státu posoudit jeho žádost o mezinárodní ochranu, pokud k tomu není příslušný. Tím spíše proto žalovaný nevidí důvod pro využití diskrečního oprávnění v případě žalobce.
25. Námitky v doplnění žaloby jdou podle žalovaného nad rámec žalobcových tvrzení ve správním řízení. Ten žádné systémové nedostatky nenamítal. Ani žalovaný je nezjistil. Právní zástupce se pouze snaží dodat tomuto případu větší relevanci, než jakou ve skutečnosti má. Jeho námitky jsou účelové.

V. Hodnocení věci soudem

26. Žaloba je *důvodná*.
27. Žalobce vznáší dva okruhy žalobních námitek. Podstatou prvního z nich je tvrzení, že žalovaný nepřezkoumatelně zdůvodnil, proč se rozhodl nevyužít diskreční oprávnění podle čl. 17 nařízení Dublin III. Druhý okruh námitek míří na nedostatečné zjištění skutkového stavu, pokud jde o otázku nedostatků maďarského azylového systému, které by případně mohly bránit v předání žalobce do Maďarska. Soud se v tomto pořadí námitkami žalobce zabýval. Druhou z nich shledal důvodnou.

a. Rozhodnutí žalovaného není nepřezkoumatelné ve vztahu k nevyužití diskrečního oprávnění podle čl. 17 nařízení Dublin III

28. Podle čl. 17 odst. 1 první věty nařízení Dublin III platí: „Odchylně od čl. 3 odst. 1 se může každý členský stát rozhodnout posoudit žádost o mezinárodní ochranu, kterou podal státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, i když podle kritérií stanovených tímto nařízením není příslušný.“

29. Uvedené ustanovení upravuje tzv. doložku svrchovanosti, která zachovává členskému státu pravomoc převzít odpovědnost za posouzení žádosti o mezinárodní ochranu bez ohledu na kritéria upravená nařízením Dublin III. Členskému státu, který rozhoduje o přemístění žadatele, tedy dává možnost si podle svého vlastního uvážení ponechat žadatele ve své vlastní jurisdikci, přestože v souladu s nařízením Dublin III má příslušnost k posouzení jeho žádosti jiný stát.
30. Podle Soudního dvora EU se každý členský stát může svrchovaně rozhodnout s ohledem na politické, humanitární a praktické úvahy, zda přijme žádost o mezinárodní ochranu k posouzení (rozsudek ze dne 4. 10. 2018, *Fathi*, C-56/17, bod 53). S ohledem na rozsah posuzovací pravomoci takto přiznané členským státům je na dotčeném členském státu, aby určil, za jakých okolností si přeje využít možnost danou diskrečním ustanovením v čl. 17 odst. 1 nařízení Dublin III, a sám akceptovat, že posoudí žádost o mezinárodní ochranu, k jejímuž posouzení není příslušný (rozsudek ze dne 23. 1. 2019, *M. A. a další*, C-661/17, bod 59).
31. Tato možnost posoudit žádost o mezinárodní ochranu však představuje pouze diskreční oprávnění členského státu, nikoli jeho povinnost. Případné využití čl. 17 odst. 1 nařízení Dublin III je otázkou správního uvážení žalovaného. Žadatel na něj proto nemá právní nárok.
32. Diskrece žalovaného ohledně využití či nevyužití čl. 17 nařízení Dublin III však není bez limitů. Nejvyšší správní soud proto ve své judikatuře dovodil, že pokud v konkrétním případě existují důvody hodné zvláštního zřetele, má žalovaný minimálně povinnost zdůvodnit, proč diskrečního oprávnění nevyužil (rozsudek ze dne 5. 1. 2017, č. j. 2 Azs 222/2016-24).
33. Nejčastější důvod použití diskrečního oprávnění vyjadřuje bod 17 odůvodnění nařízení Dublin III takto: „Kterýkoli členský stát by měl mít možnost odchýlit se od kritérií příslušnosti, zejména z humanitárních důvodů a z důvodu solidarity, *aby bylo možné sloučit dohromady rodinné příslušníky nebo příbuzné nebo jiné členy rodiny* a posoudit žádost o mezinárodní ochranu, která byla podána tomuto nebo jinému členskému státu, i když pro toto posouzení není příslušný podle závazných kritérií stanovených tímto nařízením“ (zvýraznil soud). Nejvyšší správní soud dodává, že v rámci případů hodných zvláštního zřetele jsou patrné dvě typové skupiny: „V první řadě případy, kdy má žadatel o mezinárodní ochranu zvláštní vztah k České republice, resp. Česká republika má zvláštní zájem na jeho ochraně (např. za prokázané služby našemu státu či pro jiný specifický vztah k němu). Další skupinou jsou případy, kdy by aplikace určené příslušnosti jiného členského státu mohla mít nežádoucí důsledky jiné než takové, s nimiž samotné nařízení Dublin III typově počítá a pro něž stanovuje konkrétní specifická pravidla“ (rozsudek ze dne 5. 1. 2017, č. j. 2 Azs 222/2016-24, bod 33).
34. Se žalobcem lze obecně souhlasit, že mezi okolnosti hodné zvláštního zřetele je podle judikatury třeba zařadit i tvrzení o existenci družky či přítelkyně v Česku (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2017, č. j. 5 Azs 229/2016-44). Žalovaný má ovšem pravdu v tom, že v průběhu řízení žalobce neuváděl, že by zde měl přítelkyni. Neuvedl to ani při seznámení s podklady dne 20. 3. 2023, tj. zhruba tři týdny předtím, než obdržel rozhodnutí žalovaného. Při seznámení s podklady se jej přitom žalovaný dotazoval, zda chce uvést nějaké nové skutečnosti nebo informace, které by měl vzít v úvahu. Na dotaz, zda má v Česku příbuzné nebo známé, odpověděl záporně. Mluvil pak pouze obecně o tom, že vždy

chtěl do České republiky, protože mu je duševně blízká a líbí se mu tady. Žalovanému proto nelze vytýkat, že se v odůvodnění svého rozhodnutí nezabýval vztahem žalobce s českou přítelkyní. Vycházel z těch informací, které mu žalobce poskytl. A tyto informace skutečně nesvědčily o tom, že by případ žalobce byl hodný zvláštního zřetele.

35. Žalobce ve správním řízení neuvedl žádné skutečnosti, které by vyvolaly potřebu, aby žalovaný pečlivě zhodnotil možnost využít diskreční oprávnění a převzít odpovědnost za posouzení žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Jeho případ nelze skutkově srovnávat s případy, na které žalobce odkazuje v doplnění žaloby. Ve věci řešené Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 33 Az 51/2020 šlo o žadatele, který měl k Česku silné osobní vazby související s jeho dřívějším podnikáním a dlouhodobým pobytem na českém území. A ve věci řešené Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 5 Azs 24/2023 zase šlo o poměrně specifický případ žadatelky z Ruska, která dlouhodobě projevovala snahu o studium na Pražské konzervatoři, měla zde známé a do Česka chtěla přicestovat mnohem dřív. To se jí ale nepovedlo kvůli opatřením přijatým s ohledem na epidemii nemoci Covid-19 a později kvůli invazi ruské armády na Ukrajinu.
36. Naproti tomu žalobce žádné vazby – natož dlouhodobé – na území Česka nemá. Nikdy předtím zde nebyl. Přicestoval v prosinci roku 2022 a hned požádal o mezinárodní ochranu. Přítelkyni si našel teprve v průběhu správního řízení. Jejich vztah proto nelze považovat za dlouhodobý. Podle údajů poskytnutých v prohlášení o majetkových poměrech žalobce bydlí na hostelu. S přítelkyní tedy ani nesdílí společnou domácnost. Důvodem, proč chce žádat o mezinárodní ochranu, je pouze jeho subjektivní preference. Ta však nepředstavuje důvod hodný zvláštního zřetele.
37. Byť je odůvodnění rozhodnutí žalovaného ve vztahu k čl. 17 nařízení Dublin III poměrně stručné, v tomto případě ob stojí. Není v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Žalobce totiž neuvedl žádnou relevantní skutečnost, která by vyvolala povinnost žalovaného obzvláště pečlivě zdůvodnit, proč diskreční oprávnění nevyužil. Rozhodnutí žalovaného nemohlo nepřiměřeně zasáhnout do soukromého a rodinného života žalobce.
38. Primárním cílem nařízení Dublin III je přispívat k vytvoření Společného evropského azylového systému, nikoliv napomáhat ke slučování rodin cizinců z třetích zemí. Rozhodnutí o určení státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu by proto mohlo do práva na respektování soukromého a rodinného života žadatele nepřiměřeně zasáhnout pouze zcela výjimečně. Článek 8 Evropské úmluvy o lidských právech totiž neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, respektive napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi.
39. Tato námitka proto není důvodná.
- b. Žalovaný nedostatečně posoudil existenci systémových nedostatků v Maďarsku ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III*
40. Podle čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III platí, že přemístění do příslušného státu není možné, jestliže existují závažné důvody se domnívat, že tam dochází k systematickým (systémovým) nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a podmínky přijetí žadatelů, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny EU.
41. V rámci dublinského systému proto nelze přemísťovat žadatele o mezinárodní ochranu do zemí, v nichž azylové řízení nebo podmínky přijetí vykazují natolik závažné (systémové)

nedostatky, že by přemístění do této země vystavilo žadatele riziku špatného zacházení v rozporu s čl. 4 Listiny základních práv EU, resp. čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech. Tyto požadavky konkretizovala judikatura Soudního dvora Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva (přímo k možnosti vzniku takové újmy v rámci dublinského nařízení srov. zejména rozsudky velkého senátu Soudního dvora ze dne 21. 12. 2011, *N. S. a M. E.*, C-411/10 a C-493/10; ze dne 14. 11. 2013, *Puid*, C-4/11, a ze dne 10. 12. 2013, *Abdullahi*, C-394/12; a dále rozsudky velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. 1. 2011 ve věci *M.S.S. proti Belgii a Řecku*, stížnost č. 30696/09 a ze dne 4. 11. 2014 ve věci *Tarakhel proti Švýcarsku*, stížnost č. 29217/12).

42. Z této judikatury plyne, že riziko špatného zacházení, které brání předání žadatele do země jinak určené za příslušnou v souladu s nařízením Dublin III, může existovat buď v této příslušné zemi (například z důvodu nevyhovujících přijímacích podmínek) anebo ve třetí zemi (včetně země jeho původu) pokud hrozí navrácení žadatele, aniž by příslušný stát jeho žádost řádně posoudil.
43. V případě dublinského řízení má žalovaný v zásadě vždy povinnost zabývat se otázkou, zda přemístění žadatele do příslušného členského státu nevylučuje existence systémových nedostatků ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Azs 248/2014-27). Žalovaný má povinnost shromáždit relevantní podklady o přijímajícím členském státě, aby mohl tuto otázku řádně posoudit (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2017, č. j. 5 Azs 229/2016-44).
44. Postupem času judikatura tyto požadavky upřesnila tak, že neplatí absolutně. V případě každého členského státu, který má být podle nařízení Dublin III příslušným k posuzování žádosti, *žalovaný musí ve svém rozhodnutí uvést úvahu o existenci či neexistenci systémových nedostatků*. Pokud se taková úvaha neopírá o konkrétní důkazy nebo zcela chybí, znamená to nepřezkoumatelnost takového rozhodnutí. Tento závěr však podle Nejvyššího správního soudu nelze bez dalšího vztáhnout na veškeré členské státy EU, které mohou být podle čl. 3 nařízení Dublin III příslušné k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu. V případě *většiny členských zemí (s výjimkou zejména Maďarska, Itálie nebo Řecka)* nelze říct, že by zřejmě či alespoň pravděpodobně trpěly systémovými nedostatky. Proto v rozhodnutí žalovaného postačí jen obecná úvaha ohledně neexistence systémových nedostatků. Nejvyšší správní soud poukázal na to, že v právu EU i nadále platí zásada vzájemné důvěry, jakkoliv otřesená v důsledku migrační krize v půlce minulé dekády. *Dodržování základních lidských práv členskými státy je vyvratitelnou domněnkou*, přičemž v případě většiny členských zemí tato domněnka prozatím vyvrácena nebyla (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 5. 2018, č. j. 9 Azs 17/2018-28, body 8 a 9).
45. Maďarsko lze zařadit mezi „problémové“ země. Soudy několika členských států ve vztahu k němu v minulosti (zejména v období let 2015 až 2016) konstatovaly existenci systémových nedostatků ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, které bránily tomu, aby Maďarsko bylo příslušné k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu (viz odkaz na tyto rozsudky v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2016, č. j. 5 Azs 195/2016-22).
46. Problémem bylo zejména plošné odmítání meritorního posouzení žádosti o mezinárodní ochranu proto, že maďarská právní úprava v rozporu s unijním právem označila Srbsko za bezpečnou třetí zemi a všechny žadatele, kteří na území Maďarska vstoupili ze Srbska, tam vracela. Existovala zde proto reálná hrozba, že by žadatelé v případě jejich přemístění do Maďarska následně čelili řetězci dalšího navrácení (tzv. *chain refoulement*) skrze státy

neposkytující dostatečné záruky, že se žadatelé budou moci účinně dovolat mezinárodní ochrany.

47. I Nejvyšší správní soud v té době konstatoval, že tato skutečnost „může, ať již samostatně nebo společně s dalšími relevantními skutečnostmi, představovat závažné důvody se domnívat, že v daném členském státě dochází k systémovým nedostatkům azylového systému ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhého pododstavce [nařízení Dublin III], jež s sebou nesou pro žadatele o mezinárodní ochranu riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie a tudíž brání přemístění daného žadatele o mezinárodní ochranu do tohoto členského státu, byť by byl tento stát na základě uvedeného nařízení primárně určen jako příslušný pro vyřízení dané žádosti o mezinárodní ochranu.“ (srov. výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2016, č. j. 5 Azs 195/2016-22).
48. Tomu, že Maďarsko se již dlouhodobě potýká se závažnými nedostatky azylového systému nasvědčuje i rozsudek Soudního dvora ze dne 17. 12. 2020 ve věci C-808/18, *Komise proti Maďarsku*. Soudní dvůr vyhověl žalobě Evropské komise a konstatoval, že Maďarsko neplní své povinnosti vyplývající z několika ustanovení návratové, procedurální a přijímací směrnice. Podle Evropské komise přitom Maďarsko následně nepřijalo veškerá opatření ke splnění povinností plynoucích z uvedeného rozsudku. Proto Evropská komise podala novou žalobu, o které se vede řízení pod sp. zn. C-123/22.
49. „Za rámeček“ si Maďarsko nemůže dát ani rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 7. 2021 ve věci *Shahzad proti Maďarsku*, č. 12625/17, ze dne 22. 9. 2022 ve věci *H. K. proti Maďarsku*, č. 18531/17, a ze dne 4. 5. 2023 ve věci *R. N. proti Maďarsku*, č. 71/18. Štrasburský soud v nich shledal porušení čl. 4 Protokolu č. 4 k Evropské úmluvě o lidských právech, který zakazuje kolektivní vyhoštění cizinců, a čl. 13 Úmluvy, který garantuje právo na účinný prostředek nápravy, pokud jednotlivec vznáší hájitelné tvrzení o porušení jeho práv chráněných touto úmluvou. Ve všech třech případech šlo zjednodušeně řečeno o to, že stěžovatelé, kteří chtěli v Maďarsku požádat o azyl, čelili vytlačení (*push-back*) na srbské území, aniž by kdokoliv posoudil jejich individuální situaci. A aniž by měli kde se proti tomuto postupu maďarských orgánů bránit.
50. Bylo proto namístě, aby žalovaný obzvláště pečlivě zhodnotil, zda se situace v Maďarsku zlepšila a zda tamější azylový systém již nevykazuje natolik závažné nedostatky, jak tomu bylo dřív. Tato povinnost přitom leží pouze na žalovaném, který odpovídá za dodržení mezinárodního závazku nevystavit žadatele špatnému zacházení tím, že jej navrátí do země, kde by mu takové zacházení mohlo hrozit. *Není proto podstatné, že žalobce v průběhu správního řízení žádné konkrétní námitky ve vztahu k maďarskému azylovému systému neuvedl.* Stačí, že tyto námitky vznesl v žalobě.
51. Soud souhlasí se žalobcem, že z *Informace OAMP* plynou významné nedostatky zejména pokud jde o přístup cizinců k azylovému řízení. V roce 2021 podalo v Maďarsku žádost o mezinárodní ochranu pouze 38 osob. Již to samo o sobě vyvolává otazníky. Tento nízký počet podaných žádostí zřejmě souvisí s tím, že Maďarsko od května 2020 zavedlo nový systém, který výrazně omezuje možnost cizinců žádat tam o mezinárodní ochranu. Potenciální žadatel totiž musí nejprve podat prohlášení o úmyslu žádat o mezinárodní ochranu. Učinit tak může pouze na maďarském velvyslanectví v Kyjevě nebo Bělehradě. Pouze v případě, že mu velvyslanectví povolí vstup na území, může o mezinárodní ochranu oficiálně požádat.

52. Z tohoto obecného pravidla sice existují určité výjimky. Navrácení cizince do Maďarska na základě dublinského nařízení, mezi tyto výjimky podle příslušné maďarské legislativy ovšem nepatří. Podle *Informace OAMP* nicméně maďarské úřady v praxi umožňovaly dublinským navrátilcům pokračovat v řízení o jejich žádosti o mezinárodní ochranu podané v navracející zemi.
53. Soudní dvůr v aktuálním rozsudku ze dne 22. 6. 2023 ve věci C-823/21, *Komise proti Maďarsku*, rozhodl, že maďarská právní úprava odporuje unijnímu právu: „Maďarsko tím, že podmínilo možnost učinit žádost o mezinárodní ochranu pro některé státní příslušníky třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti nacházející se na území Maďarska nebo na hranicích tohoto členského státu předchozím předložením prohlášení o úmyslu u maďarského velvyslanectví nacházejícího se ve třetí zemi a vydáním cestovního dokladu, který jim umožňuje vstup na maďarské území, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany.“
54. Žalobce proto správně namítá, že *nyní skutečně nelze tvrdit, že by maďarský azylový systém byl koherentní s tím českým a zároveň souladný s normami EU*, jak ve svém rozhodnutí uvádí žalovaný. Nemožnost žádat v Maďarsku o mezinárodní ochranu, aniž by žadatel předtím předložil prohlášení o úmyslu na maďarském velvyslanectví, vyvolává podle soudu závažné důvody se domnívat, že maďarské azylové řízení trpí systémovými nedostatky, které s sebou nesou riziko špatného zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv EU. Pokud totiž aktuálně není jisté, že vůbec lze v Maďarsku podat žádost o mezinárodní ochranu v souladu se zárukami plynoucími z unijního práva, pak nelze vyloučit, že by mohlo dojít k navrácení žadatele do země jeho původu, aniž by jeho žádost o mezinárodní ochranu maďarské orgány řádně posoudily. Takový postup zjevně odporuje principu *non-refoulement*.
55. Žalovaný sice s odkazem na *Informaci OAMP* uvádí, že příslušné maďarské státní orgány v praxi umožňují cizincům vráceným do Maďarska na základě nařízení Dublin III podat žádost o mezinárodní ochranu, resp. pokračovat v řízení o žádosti podané na území odesílajícího státu. *Z toho však podle soudu neplyne dostatečná jistota, že by žalobce v Maďarsku skutečně měl možnost podat žádost o mezinárodní ochranu.* Tato možnost by totiž závisela pouze na vůli příslušných maďarských orgánů. Právní úprava žalobci formálně nedává možnost žádost podat. Proto v případě, že by státní orgány žalobci neumožnily pokračovat v řízení o žádosti, kterou podal v Česku, neměl by se proti jejich postupu jak bránit. *Informace OAMP* navíc uvádí, že v roce 2021 proběhl pouze jediný dublinský transfer do Maďarska (viz podkapitolu 8.2). Není proto zřejmé, z čeho konkrétně vychází informace o tom, že maďarské orgány nebrání dublinským navrátilcům žádat o mezinárodní ochranu.
56. V tuto chvíli tedy *není jisté, jestli žalobce bude mít po předání do Maďarska reálnou možnost podat žádost o mezinárodní ochranu.* Za této situace by jeho předání bylo slučitelné s čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III pouze v případě, že by si žalovaný vyžádal od maďarských orgánů individuální záruky, že žalobci umožní žádost podat. To však žalovaný neučinil. Namísto toho vyšel z nesprávného závěru, že předání žalobce do Maďarska nic nebrání. Jak ovšem plyne z výše uvedeného, tento závěr není správný. *Maďarský azylový systém trpí nedostatky, které potenciálně mohou vystavit žalobce špatnému zacházení v podobě jeho navrácení do země původu bez řádného posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu.* Bylo proto povinností žalovaného, aby se mnohem pečlivěji zabýval situací žadatelů navrácených do Maďarska

v rámci dublinského řízení. A aby se ujistil, že v Maďarsku budou se žalobcem i přes existující nedostatky zacházet tak, aby nedošlo k porušení principu *non-refoulement*.

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

57. Z výše uvedených důvodů soud zrušil rozhodnutí žalovaného pro nepřezkoumatelnost podle § 76 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního. Proto výrokem I. tohoto rozsudku rozhodnutí žalovaného zrušil (§ 78 odst. 1 soudního řádu správního) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 soudního řádu správního). V dalším řízení pak bude žalovaného vázat právní názor, který soud vyslovil v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 soudního řádu správního).
58. Žalobce byl ve věci úspěšný, proto mu vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému (§ 60 odst. 1 soudního řádu správního). Žádné náklady ale nevyčíslil. Proto mu je soud nepřiznal. Neúspěšný žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.
59. Ustanovenému advokátovi soud přiznal odměnu ve výši 8.228 Kč. Ta se skládá z odměny za dva úkony právní služby – (i) příprava a převzetí věci [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu] a (ii) sepis podání ve věci samé [doplnění žaloby; § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Tarifní hodnota úkonu činí 50.000 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Odměna za jeden úkon právní pomoci proto činí 3.100 Kč. K tomu je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů za dva úkony právní služby ve výši 2x300 Kč a DPH, jehož je ustanovený advokát plátcem, ve výši 1 428 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. *Pokud kasační stížnost proti tomuto rozsudku nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 30. června 2023

Martin Kopa, v. r.
samosoudce